

Άλληλογραφία Συκουτρή

ΣΤΟ ΑΥΧΜΗΡΟ γιά τήν έπιστήμη τοπίο τό **Μορφωτικό Ίδρυμα τής Έθνικής Τραπεζής** έμφανίζεται ώς ένα από τά λίγα αντίστοιχα πού εξακολουθεί τήν πορεία του χωρίς διαταγμούς και μέ πείσμα γιά τήν έκδοση βιβλίων πού προσοθούν πράγματι τήν γνώση. Κατά τά τέλη τοῦ παρελθόντος έτους έκυκλοφόρησε τό βιβλίο: **«Μέ φίλιαν παντοσινήν και άδολην». Γράμματα τοῦ Ίωάννη Συκουτρή στίς μαθήτριές του, 1933-1937** (είσαγ. Γεωργ. Α. Χριστοδούλου, φιολο. έπιμ. - έπιμ. Έλένη Ράμφου, εκδ. ΜΙΕΤ, σελ. 323, εὔρω 20 και στά πωλητήρια τοῦ ΜΙΕΤ εὔρω 15, δεμένο εὔρω 30).

Κατ' άρχην άς σημειωθῆ ότι στόν τόπο μας, παρά τίς φιλότιμες προσπάθειες τών τελευταίων ετών, ό τομέας τής πρωτογενούς έρευνής στόν χώρο τής Νεοελληνικής Φιλολογίας δέν είναι ιδιαίτερος άνεπτυγμένος, ιδίως στην παρουσίαση τεκμηρίων περί τής ζωής και τοῦ τρόπου δημιουργίας τών λογοτεχνών. Λίγοι τηρούσαν ήμερολόγια και διετηρούσαν τήν άλληλογραφία τους, ενώ άκόμη όλιγότεροι είναι οί άποδέκτες τής άλληλογραφίας από μέρους σημαντικῶν λογοτεχνών πού τήν διεφύλαξαν και τήν παρέδωσαν στην έρευνα. Φυσικά οί οίκογένειες τών μεγάλων λογοτεχνών τής Γενιάς τοῦ '30 έκαμαν ό,τι ήταν δυνατόν γιά τήν διάσωση τών άρχείων τών γονέων τους. Άλλά δέν άρκει αυτό, διότι χρειάζεται και ή πλευρά τών άποδεκτών τής άλληλογραφίας νά προσέλθουν και νά καταθέσουν τά κειμήλια πού διαθέτουν. Αυτό συνέβη μέ μικρόν σχετικά άριθμό έπιστολών τοῦ Ίωάννου Συκουτρή πρὸς τέσσαρες από τίς άγαπημένες μαθήτριές του, τίς **Άγλαΐα Φακάλου-Μακάρωφ** (γενν. 1918), **Μαρία Κακισπούλου-Δάρα** (1918-1998), τήν **Μαρίκα Σπρωμπούλη-Άποστολοπούλου** (1913-2002) και τήν **Ήρώ Κορμπέτη-Γόντικα** (1915-1996). Όλες φιλόλογοι, ύπηρετήσαν στην εκπαίδευση, κάποιες από αυτές ύπηρξαν και έθελόντριες άδελφές τοῦ Έρυθροῦ Σταυροῦ μέ θητεία κατά τόν Β΄ Παγκ. Πόλεμο και τήν Κατοχή. Οί δύο τελευταίες άνήκαν στους κύκλους τής διαποσομένης Άριστερῆς. Εΐχαν ζωηρή ένασχόληση μέ τήν προσπάθεια μεταμπαδευσεως όσων εΐχαν διδαχθῆ από τόν Συκουτρή στίς επόμενες γενεές και συνέβαλαν στην διατήρηση τής μνήμης του. Μάλιστα ή Ήρώ Κορμπέτη έτόλμησε νά ακολουθήσει στά βήματα τοῦ δασκάλου της και έδημοσίευσε τήν **Έβδόμη Έπιστολή** τοῦ Πλάτωνος (κειμένο, μετάφρασις και σημειώσεις) στό περιοδικό πνευματικῆς κάλλιέργειας **Προπύλαια** (1938-1939) και άργότερα τήν άνεδημοσίευσε αὐτοτελῶς (εκδ. **Στηγή**, Αθήνα 1997/ κυκλ. μετά θάνατον).

Οί τρεις πρώτες άλληλογράφοι τοῦ Συκουτρή παρέχώρησαν τό άρχείο τους στό Έλληνικό Λογοτεχνικό και Ίστορικό Άρχείο (ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ), ενώ τό άρχείο τής Ήρωϋς Κορμπέτη κατέχει άκόμη ή κόρη της.

Τό βιβλίο περιλαμβάνει μία έπιλογή κειμένων, συνολικῶς 45 έπιστολές και 14 έπιστολικά δελτάρια (τά τελευταία άποκλειστικῶς πρὸς τήν Άγλαΐα Φακάλου) πού επιτρέπουν στόν άναγνώστη νά διερωτηθῆ πού άκριβῶς ήταν τά συναισθήματα τοῦ δασκάλου πρὸς τίς μαθήτριές του. Εΐναι βέβαιο ότι ή άναφορά στην σύζυγό του Χαρά Πετυχάκη-Συκουτρή συχνά-πυκνά, εκάλυπτε γιά τά μάτια τών τρίτων κάθε έρωτική διάθεση, ή τουλάχιστον διέσωζε τά προσχήματα. Άπό τήν άνάγνωση τών έπιστολών αὐτών, και μάλιστα τών μακροτέρων διακρίνονται πολλά γιά τήν ψυχική κατάσταση τοῦ Συκουτρή και γιά τήν βαθυτάτη άπογοήτευση του γενικῶς από τό Πανεπιστήμιο, από τήν έπίθεση κατά τής έκδόσεως τοῦ **Συμποσίου**, αλλά και από τίς πολιτικές εξελίξεις στην Γερμανία, από τήν όποία ήλπικε ότι θά ήταν δυνατόν νά προέλθῃ άναγέννησις τών κλασικῶν γραμμάτων. Άλλά ή πραγματική όψις τοῦ Ναζιστικοῦ καθεστώτος και ή στρατοκρατία πού εΐδε κατά τήν έπίσκεψή του τό καλοκαίρι τοῦ 1937, διέψευσαν κάθε έλπίδα του.

Ή διακρινομένη έρωτική διάθεση, σέ πλατωνικό ή ἴσως και όχι μόνον επίπεδο πρὸς τήν κ. Άγλαΐα Φακάλου, καθώς και τά συνεχή κάρτ-ποστάλ πού έστελλε πρὸς αὐτήν άκόμη και από τήν Κόρινθο τήν ήμέρα τοῦ θανάτου του ή μάλλον τής αυτοκτονίας του φανερώνουν ότι πίσω από τήν άπόφαση γιά τήν τελική έξοδο από τήν ζωή ἴσως κρυβόταν και μία άγάπη πού δέν ολοκληρώθηκε και δέν ήταν δυνατόν νά ολοκληρωθῆ καθώς ένα διαζύγιο άπέσπασε μετά τό σκάνδαλο τοῦ **Συμποσίου** και τίς δριμεῖς επιθέσεις κατά τής προσωπικότητος τοῦ σημαντικοῦ φιλόλογο δέν θά ήταν δυνατόν νά διαφυλάξῃ τήν αξιοπρέπειά του. Ό διασυρμός θά ήταν άκόμη μεγαλύτερος.

Ό Συκουτρήσ στόν ιδιωτικό βίο του άποκαλύπτεται χαριτωμένος άνθρωπος, πολύ άνθρωπος τελικά μέ τίς μαδρες και τίς φωτεινές στιγμές του, μέ τίς παρές του και τίς εκδρομές του, τίς άγωνίες του, νά συνεχίσει νά κατεθῆνῃ τά φωτεινά πνεύματα πού τόν εΐχαν πιστεῦσει ως δάσκαλο, αλλά και νά εξακολουθῆ τήν διδασκαλία του και εκτός και πέρα τοῦ Πανεπιστημίου σέ μία σχέση πνευματικῆς όσμώσεως. Προφανῶς, άκόμη και ή παρατήρησις τής έπιμελητριας τοῦ τόμου ότι τοῦ εκόσπιζε πολύ τό γεγονός τής άτεκνίας του είναι θέμα πού εβάρυνε τήν ψυχή του. Καί τελικῶς άπεχώρησε τής ζωής μόνος και σέ τόπο συμβολικόν, τήν Κόρινθο, όπου άνήρθε τό πνεῦμα κατά τήν Άρχαϊκή Έποχή και όπου έδημιουργήθη άργότερα ένα από τά μεγαλύτερα κέντρα τρυφῆς και ά-πνευματικότητος τής Ρωμαϊκῆς Περσοῦ.

Πολύ θά θέλαμε νά γνωρίζομε αν και άρρενες φίλοι τοῦ Συκουτρή και μαθητές του πού τόν παρακολουθοῦσαν στό Φροντιστήριο πού έκαμε πρὸς τούς φοιτητές και τό ευρύτερο κοινό διεφύλαξαν εξ ἴσου όσα κείμενα εΐχαν από τά χέρια τοῦ δασκάλου των. Κάποιοι όποσοδήποτε. Καί εΐναι βέβαιο ότι τό ανανεούμενο συνεχῶς ενδιαφέρον γιά τήν ζωή τοῦ μεγάλου φιλόλογου θά οδηγῆ στην δημοσίευση και άλλων τεκμηρίων πού ἴσως κάποτε νά επιτρέψουν νά καταλήξωμε μέ κάποια άκρίβεια στό αίτια τής αυτοκτονίας του. Διότι αν μόνη αίτια ήταν πράγματι ή έπιστημονική άπογοήτευσή γιά τό άδιέξοδο τής σταδιοδρομίας του, κάτι όχι παράλογο γιά τήν εποχή του, τότε ό επιστημονικός κόσμος τής Έλλάδος είναι βαθύτατα ένοχος. Καί ή ένοχή δέν εξαλείφεται. Άλλο όμως είναι αν ή αυτοκτονία εΐχε και λόγους έρωτικούς πού προσετέθησαν στό άδιέξοδο τής επιστημονικῆς και εργασιακῆς πορείας. Διότι τά συναισθήματα για κάποιον πρόσωπο προφανῶς είναι ισχυρότερα από εκείνα γιά τήν επαγγελματική εξέλιξη.